

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

У XXI столітті якість вищої освіти набуває особливої ваги як для наукової спільноти, так і для міжнародних інституцій, адже вона безпосередньо впливає на конкурентоспроможність країн у глобалізованому середовищі. В умовах стрімкої цифровізації, розвитку штучного інтелекту, трансформації ринку праці та зміни структури зайнятості традиційні освітні моделі поступово втрачають свою ефективність. Відтак, нагальною стає потреба формування у здобувачів освіти не лише фахових компетентностей, а й гнучких навичок (soft skills), які забезпечують здатність до адаптації, критичного мислення, комунікації, командної взаємодії та прийняття рішень в умовах невизначеності.

Особливого значення у цьому контексті, на мою думку, набуває STEAM-освіта (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics), яка позиціонується як інноваційна педагогічна концепція, що забезпечує інтеграцію природничих, технічних, мистецьких і гуманітарних знань для гармонійного розвитку особистості. Такий міждисциплінарний підхід не лише сприяє засвоєнню знань, але й стимулює розвиток креативності, інтелектуальної гнучкості та емоційного інтелекту.

STEAM-освіта є еволюційним розвитком моделі STEM, однак, на відміну від останньої, вона включає мистецький і гуманітарний компоненти. Як зазначає Ж. Якман, це дозволяє збалансувати технократичний підхід, надаючи йому гуманістичного виміру[1].

О. П. Лучанинова підкреслює, що «інтегрований підхід до навчання у форматі STEAM усуває розрив між теоретичними знаннями та їх практичним застосуванням»[1, с. 67], що є край важливим у контексті сучасних вимог до випускників закладів вищої освіти. Тобто, інноваційність STEAM-підходу полягає не лише у стимулюванні когнітивного розвитку студентів, але й у формуванні їхніх ціннісних орієнтирів та розширенні здатності до міждисциплінарного мислення – як ключового елементу ефективного функціонування в умовах інноваційного середовища.

У своєму звіті «Exploring STEM Competences for the 21st Century» (2019) ЮНЕСКО акцентує увагу на необхідності розвитку комплексу компетентностей: когнітивних, аналітичних, маніпулятивних,

технологічних, комунікативних і дослідницьких. Саме ці навички складають основу soft skills, які, у свою чергу, становлять ядро професійної адаптивності фахівців XXI століття[2].

Серед ключових переваг STEAM-освіти вирізняється її здатність формувати цілісний комплекс гнучких навичок. Згідно з дослідженням Н. Поліхуна, міждисциплінарний та проєктно-орієнтований характер STEAM-підходу створює сприятливі умови для впровадження методик розвитку комунікаційних, емоційних і організаційних компетентностей, що безпосередньо впливає на якість освітнього процесу[3].

Значної уваги заслуговує також співвідношення між soft skills і STEM-skills. У своїй праці О. П. Лучанінова окреслює спільні та відмінні риси між цими групами навичок: аналітичне мислення, креативність, адаптивність, проєктна діяльність – все це компетентності, що формуються у процесі STEAM-навчання та цілковито відповідають сучасним вимогам ринку праці [1, с. 72]. У нових освітніх реаліях якість підготовки фахівця визначається не лише академічними знаннями, а й його здатністю до міжгалузевої, практичної та інноваційної діяльності. STEAM-освіта, завдяки своїй відкритій та гнучкій структурі, цілком відповідає вимогам Європейського освітнього простору, де домінують компетентнісний підхід, цифрова трансформація та міждисциплінарність.

На думку М. Ксантудакі, без наявності стратегічного бачення та інтеграції STEAM у національні освітні політики, його вплив залишатиметься обмеженим [4]. Саме тому впровадження STEAM-підходу повинно супроводжуватись оновленням освітньо-професійних програм, підвищенням кваліфікації викладачів, розвитком автономних освітніх модулів, а також обов'язковим урахуванням потреб ринку праці.

Отже, STEAM-освіта виступає не лише педагогічною інновацією, а й стратегічним інструментом забезпечення якості вищої освіти. Вона формує в студентів необхідні soft skills, сприяє розвитку особистої й професійної гнучкості, а також забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців, здатних до неперервного навчання, адаптації та ефективного функціонування в умовах глобального ринку праці.

Список джерел:

1. Лучанінова О. П. Теоретико-методичні аспекти STEAM-освіти та їх роль у формуванні soft skills у студентів вищої школи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. №3(107). С. 67–81.
2. Exploring STEM (2019). Competences for the 21st Century. Current and Critical Issues in Curriculum, Learning and Assessment.

3. Упровадження STEM-освіти в умовах інтеграції формальної і неформальної освіти обдарованих учнів: методичні рекомендації / Н. І. Поліхун, К. Г. Постова, І. А. Сліпучіна, Г. В. Онопченко, О. В. Онопченко. Київ : Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2019. 80 с.

4. Xanthoudaki M. From STEM to STEAM (education): a necessary change or 'the theory of whatever'? ResearchGate, 2017. P. 1–9. URL: https://www.researchgate.net/publication/315893720_From_STEM_to_STEAM_education_A_necessary_change_or_'the_theory_of_whatever'

Случак Наталія

Відокремлений структурний підрозділ «Березнівський лісотехнічний фаховий коледж» Національного університету водного господарства та природокористування

РОЗВИТОК SOFT SKILLS НА ОСНОВІ МІЖПРЕДМЕТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ВИМІР СУЧАСНОЇ ОСВІТИ

Для сучасного світу характерні значні та швидкі зміни. Стрімкий розвиток цифрових технологій, глобалізація, соціальні та екологічні виклики, зростання складності професійного середовища зумовлюють зміни вимог як до рівня фахової підготовки, так і до особистісно-соціальних навичок випускників. Зростає потреба у фахівцях, які володіють не лише професійними, але й м'якими (soft) навичками.

Світовий Економічний Форум назвав топ-10 навичок 2025 року:

- аналітичне мислення та інновації;
- активне навчання та навчальні стратегії;
- комплексне вирішення проблем;
- критичне мислення та аналіз;
- креативність, оригінальність та ініціативність;
- лідерство та соціальний вплив;
- використання технологій, моніторинг і контроль;
- дизайн технологій та програмування;
- стресостійкість та гнучкість;
- вміння аргументувати погляди, вирішувати проблеми та генерувати ідеї.